

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/127/2008

POGARSZAJĄCE SIĘ NASTROJE POLAKÓW

KOMUNIKAT Z BADAŃ

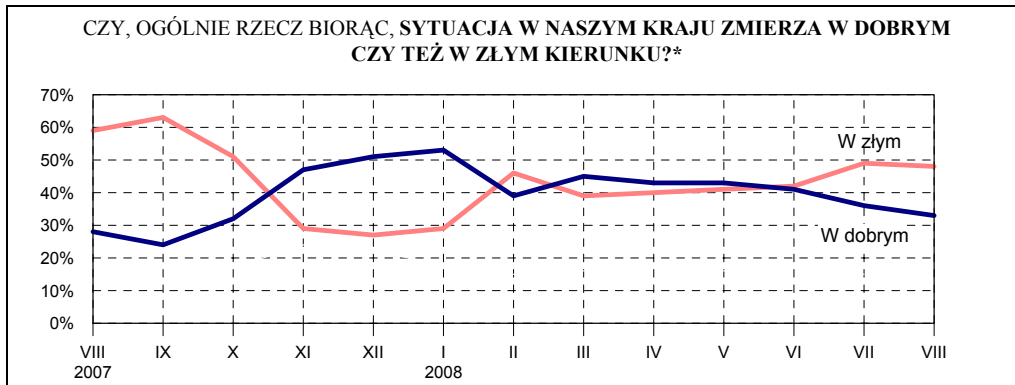
WARSZAWA, SIERPIEŃ 2008

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
12 października 2007 roku

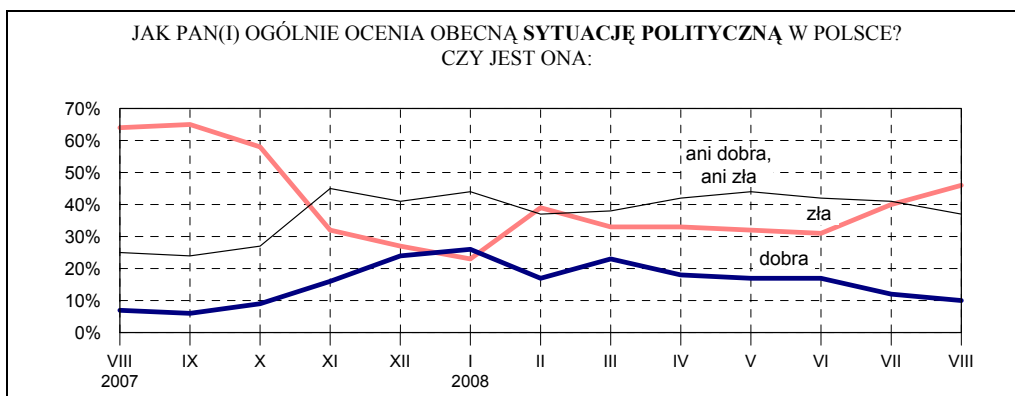

- W sierpniu notujemy dalszy spadek pozytywnych opinii o rozwoju ogólnej sytuacji w kraju. Od kilku miesięcy widoczna jest w tym zakresie wyraźna tendencja do pogarszania się ocen.

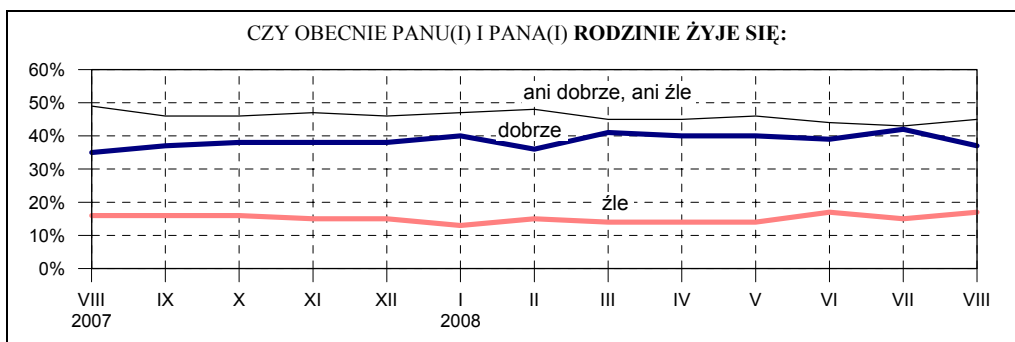
Pominięto „trudno powiedzieć”

- Najbardziej krytycznie oceniana jest sytuacja polityczna w Polsce. Zadowolony z niej wyraża już tylko co dziesiąty ankietowany (10%).

Pominięto „trudno powiedzieć”

- Gorsze niż przed miesiącem są również oceny poziomu życia respondentów i ich rodzin. Od lipca odsetek opinii pozytywnych zmniejszył się o 5 punktów (do 37%).

Pominięto „trudno powiedzieć”

Sierpień¹ przyniósł dalsze pogorszenie nastrojów społecznych w wielu analizowanych wymiarach życia publicznego i prywatnego. Mimo wakacji parlamentarnych najbardziej krytycznie i wyraźnie gorzej niż przed miesiącem oceniana jest sytuacja polityczna w kraju. Nie tylko w tej dziedzinie zarówno oceny, jak i przewidywania powróciły do poziomu sprzed ostatnich wyborów parlamentarnych, kiedy to – ogólnie rzecz biorąc – nastroje w Polsce nie należały do najlepszych.

SYTUACJA W KRAJU – OCENY I PRZEWIDYWANIA

Sytuacja ogólna

W sierpniu notujemy dalszy spadek pozytywnych opinii o rozwoju sytuacji w kraju. Od kilku miesięcy widoczna jest w tym zakresie wyraźna tendencja do pogarszania się ocen. Obecnie odsetek osób uważających, że sytuacja w Polsce zmierza w dobrym kierunku (33%), jest w zasadzie taki sam jak w październiku 2007 roku – tuż przed wyborami.

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2007					2008							
	w procentach												
W dobrym	28	24	32	47	51	53	39	45	43	43	41	36	33
W złym	59	63	51	29	27	29	46	39	40	41	42	49	48
Trudno powiedzieć	13	13	17	24	22	18	15	16	17	16	17	15	19

Również przewidywania dotyczące rozwoju ogólnej sytuacji w Polsce w najbliższym roku są nieco gorsze niż przed miesiącem, a zarazem najgorsze od sierpnia 2007 roku. Obecnie nieco więcej jest pesymistów niż optymistów: ci, którzy liczą na poprawę obecnej sytuacji stanowią 20% ogółu badanych, podczas gdy spodziewający się jej pogorszenia – 22%. Nadal jednak najliczniejszą grupę (47%) stanowią osoby sądzące, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w kraju się nie zmieni.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (219) zrealizowano w dniach 1–4 sierpnia 2008 roku na liczącej 1076 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 2

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2007					2008							
	w procentach												
Poprawi się	17	24	26	36	38	37	26	30	28	24	25	22	20
Nie zmieni się	50	43	48	40	41	42	45	47	50	48	45	48	47
Pogorszy się	24	20	11	11	9	13	19	15	15	19	20	21	22
Trudno powiedzieć	9	13	15	13	12	7	10	8	7	9	10	9	11

Stosunkowo najgorzej oceniają obecną sytuację w Polsce i jednocześnie najbardziej pesymistycznie zapatrują się na jej rozwój w najbliższym roku osoby najstarsze, najslabiej wykształcone i najgorzej oceniające warunki materialne swoich gospodarstw domowych. W elektoratach partyjnych są to przede wszystkim zwolennicy PiS, a także osoby niezainteresowane udziałem w ewentualnych wyborach parlamentarnych. Największymi optymistami są natomiast najmłodszy badani, osoby najlepiej wykształcone i najbardziej zadowolone ze swoich warunków materialnych, głównie kadra kierownicza i inteligencja, pracujący na własny rachunek poza rolnictwem oraz uczniowie i studenci, a wśród potencjalnych wyborców – przede wszystkim zwolennicy PO.

Tabela 3

Potencjalne elektoraty*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?				
	W dobrym		W złym		Trudno powiedzieć
	w procentach				
PO	60		26		14
SLD**	36		40		24
PiS	30		60		10
PSL**	32		51		17
Niezamierzający głosować	25		60		15
Potencjalne elektoraty*	Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?				
	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	
	w procentach				
PO	41	47	8	4	
PSL**	12	48	21	19	
PiS	16	40	34	10	
SLD**	18	58	11	13	
Niezamierzający głosować	14	49	26	11	

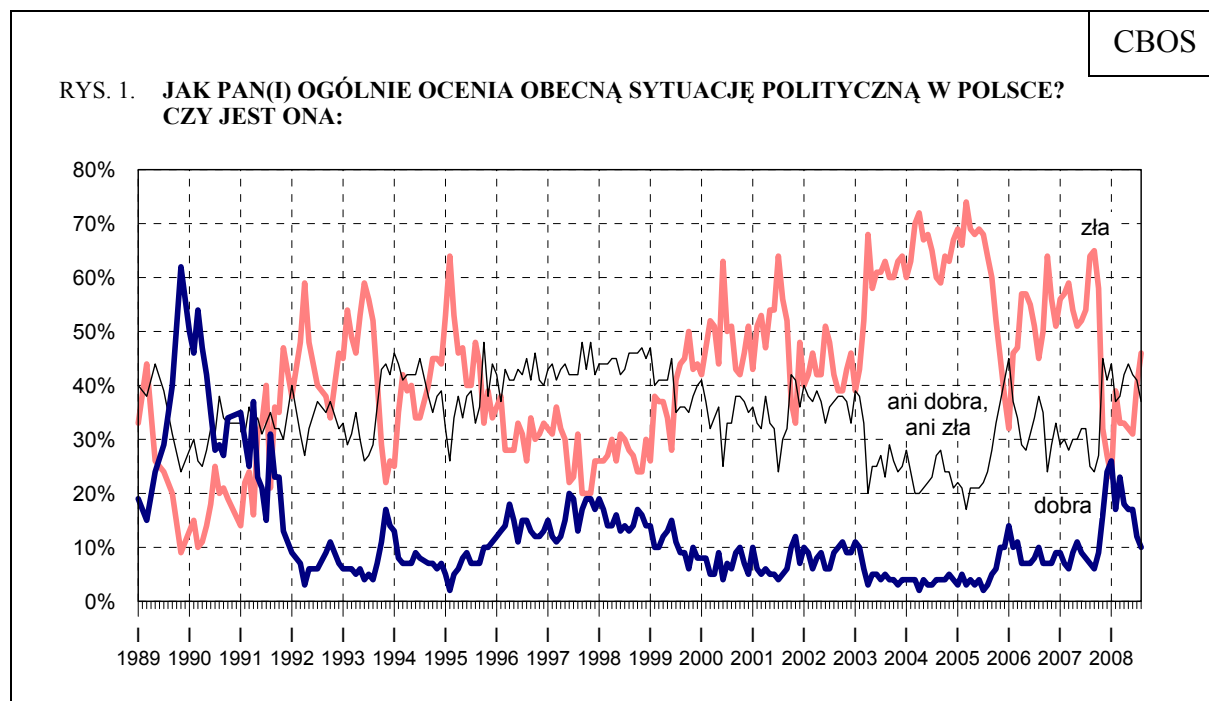
* Wyodrębnione na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych. Pominięto elektoraty nielicznie reprezentowane w badanej próbie
 ** Dane dotyczące zwolenników tych partii należy traktować ostrożnie ze względu na stosunkowo niewielką ich liczebność w badanej próbie

Sytuacja polityczna

Mimo wakacji parlamentarnych szczególnie krytycznie oceniana jest sytuacja polityczna w kraju. Obecnie już blisko połowa pełnoletnich obywateli (46%, o 6 punktów więcej niż w lipcu) źle ocenia to, co się dzieje na polskiej scenie politycznej. Zadowolenie wyraża tylko co dziesiąty ankietowany (10%). Poprzednio tak krytyczne oceny sytuacji politycznej w Polsce notowaliśmy tuż przed ostatnimi wyborami do parlamentu.

Tabela 4

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2007					2008							
	w procentach												
– dobra	7	6	9	16	24	26	17	23	18	17	17	12	10
– ani dobra, ani zła	25	24	27	45	41	44	37	38	42	44	42	41	37
– zła	64	65	58	32	27	23	39	33	33	32	31	40	46
Trudno powiedzieć	4	5	6	7	8	7	7	6	7	7	10	7	7

Pominięto „trudno powiedzieć”

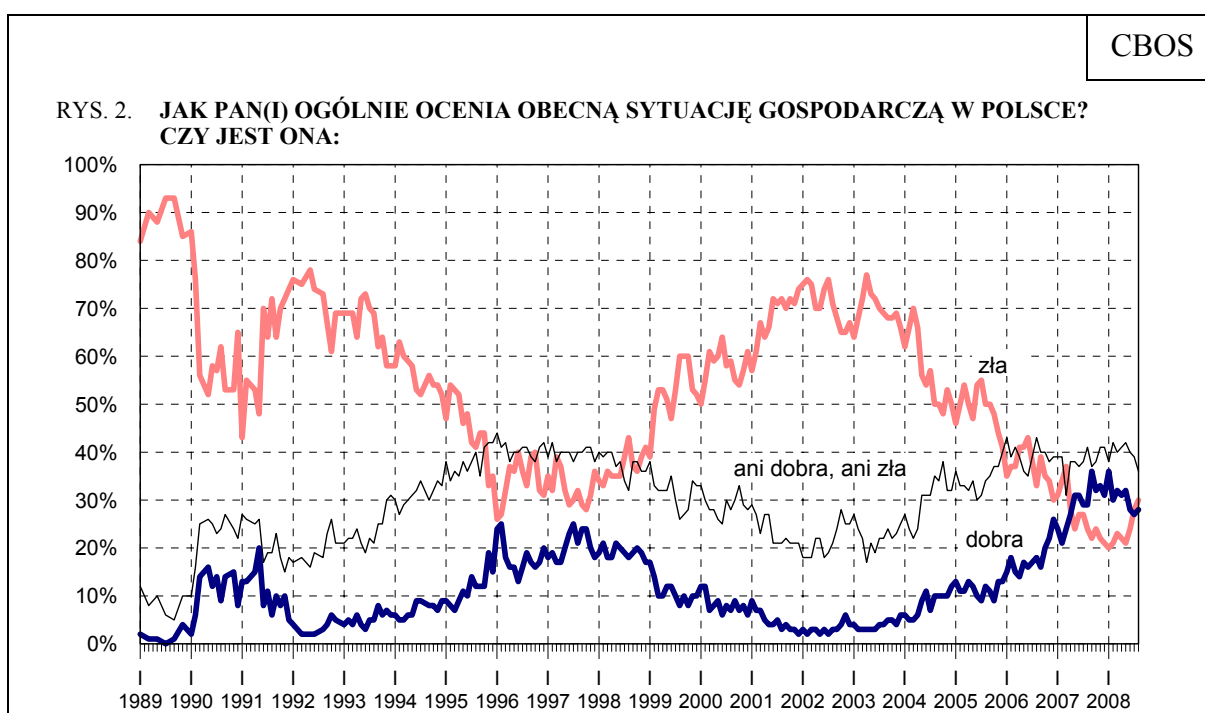
Optymizmem nie napawają również przewidywania dotyczące sytuacji politycznej w kraju w ciągu najbliższego roku. Obecnie pesymiści (16%) przeważają nad optymistami (11%, od lipca spadek o 3 punkty). Nadal jednak większość badanych (63%) nie przewiduje zmian w polskiej polityce.

Tabela 5

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2007					2008							
	w procentach												
– poprawi się	14	21	24	42	44	36	25	29	23	17	16	14	11
– nie zmieni się	53	47	51	41	39	46	52	53	57	63	61	61	63
– pogorszy się	22	17	9	7	5	8	13	9	9	11	10	15	16
Trudno powiedzieć	11	14	16	10	12	10	10	9	11	9	13	10	10

Sytuacja gospodarcza

Na poziomie z lipca utrzymują się oceny sytuacji gospodarczej. Oznacza to, że już drugi miesiąc z rzędu negatywnych opinii o polskiej gospodarce jest nieznacznie więcej niż pozytywnych. (Poprzednio miało to miejsce w kwietniu 2007 roku.) W dalszym ciągu jednak respondenci najczęściej są przekonani, że sytuacja gospodarcza w Polsce jest przeciętna (36%).

Pominięto „trudno powiedzieć”

Tabela 6

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	I												
	2007					2008							
	w procentach												
– dobra	29	36	32	33	31	36	30	32	31	32	28	27	28
– ani dobra, ani zła	41	37	38	41	41	38	42	40	41	42	40	39	36
– zła	24	22	24	22	21	20	21	23	22	21	24	28	30
Trudno powiedzieć	5	5	6	4	7	6	7	5	6	5	8	6	6

W ostatnim miesiącu nie zmieniły się przewidywania dotyczące rozwoju sytuacji gospodarczej w kraju w najbliższym roku. Badani oczekujący poprawy (24%) nadal przeważają liczebnie nad spodziewającymi się pogorszenia (14%), a najliczniejszą grupę (53%) stanowią ci, którzy nie przewidują żadnych zmian.

Tabela 7

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	I												
	2007					2008							
	w procentach												
– poprawi się	28	30	34	41	43	39	32	35	31	27	26	24	24
– nie zmieni się	51	48	49	42	41	43	47	49	52	53	52	53	53
– pogorszy się	12	11	5	7	6	9	10	7	7	12	11	14	14
Trudno powiedzieć	9	11	12	10	10	9	11	9	10	8	11	9	9

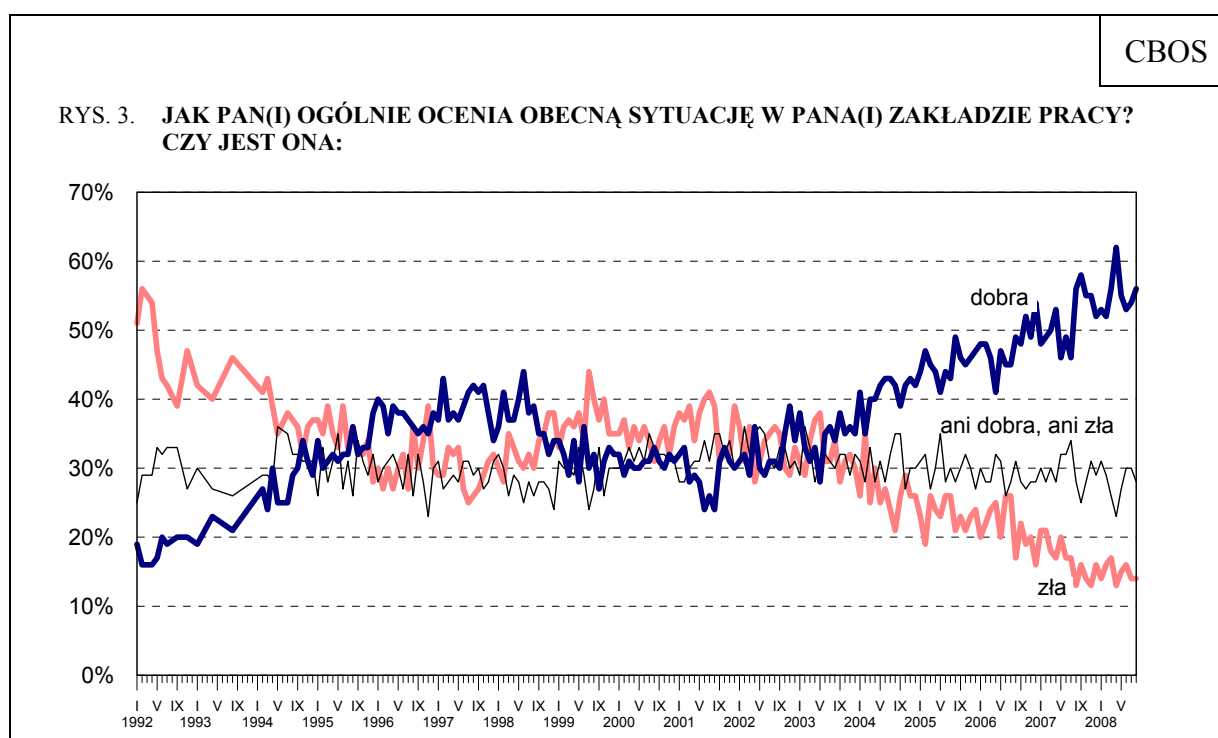
OCENY SYTUACJI NA RYNKU PRACY I PRZEWIDYWANIA W TYM ZAKRESIE

Podobnie jak w lipcu oceniana jest **sytuacja zakładów pracy respondentów**. Jako dobrą określa ją 56% aktywnych zawodowo Polaków, jako przeciętną – 28%, a jako złą – 14%. Najwięcej pozytywnych opinii w tym względzie wyrażają najmłodszy pracownicy, mieszkańcy największych miast, najlepiej wykształceni, osiągający najwyższe dochody *per capita* i najlepiej oceniający warunki materialne swoich rodzin – zwłaszcza pracownicy umysłowi wyższego i niższego szczebla oraz osoby prowadzące własną działalność gospodarczą. Stosunkowo najbardziej krytycznie sytuację swoich zakładów pracy oceniają najstarsi spośród aktywnych zawodowo, mieszkańcy najmniejszych miast, osoby najgorzej wykształcone, osiągające najniższe dochody i najgorzej oceniające sytuację materialną swoich gospodarstw, zwłaszcza rolnicy (zob. tabele aneksowe).

Tabela 8

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2007					2008							
	w procentach												
N*	412	396	715	436	414	425	531	569	534	545	551	544	536
– dobra	56	58	55	55	52	53	52	56	62	55	53	54	56
– ani dobra, ani zła	28	25	28	31	29	31	29	26	23	27	30	30	28
– zła	13	16	14	13	16	14	16	17	13	15	16	14	14
Trudno powiedzieć	3	1	2	1	3	2	3	1	2	3	1	2	2

* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

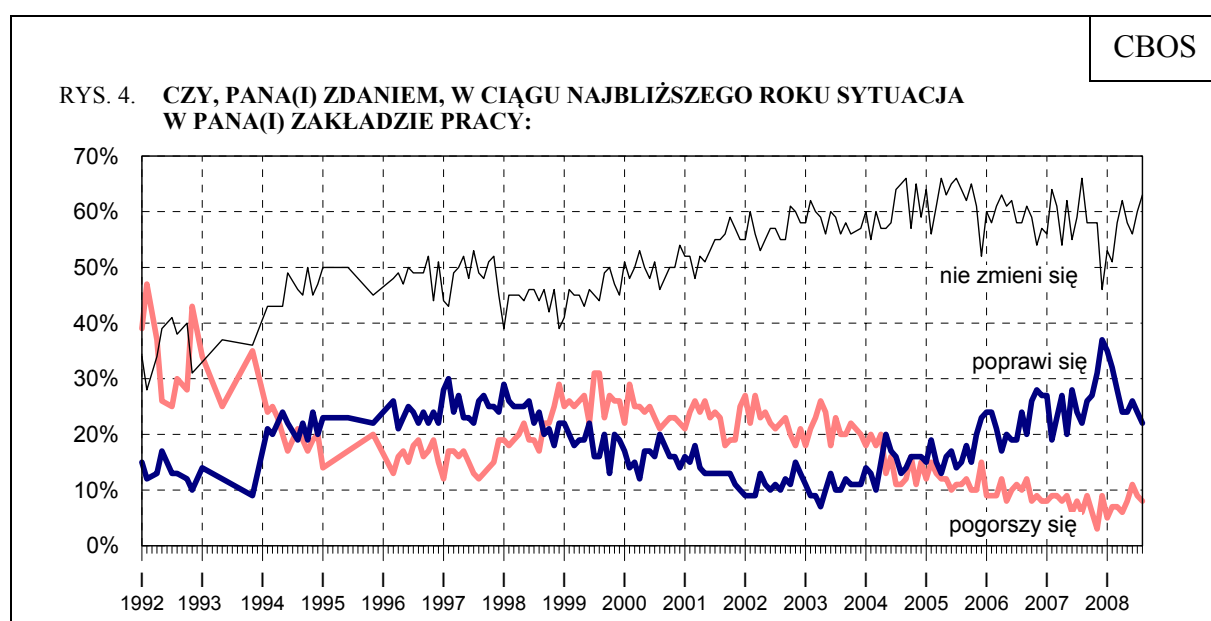

Odpowiedzi osób aktywnych zawodowo. Pominięto „trudno powiedzieć”

Nie zmieniły się istotnie przewidywania dotyczące kondycji zakładów pracy respondentów. Pracownicy oczekujący jej poprawy (22%) przeważają nad spodziewającymi się pogorszenia (8%). Większość natomiast (63%, wzrost o 3 punkty) uważa, że w najbliższym roku sytuacja ich miejsc zatrudnienia nie ulegnie zmianie. Należy jednak zaznaczyć, że liczba pozytywnych opinii dotyczących perspektyw zakładów pracy respondentów jest obecnie najniższa od sierpnia ubiegłego roku.

Tabela 9

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* (według terminów badań)												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2007					2008							
	w procentach												
N*	421	400	719	437	412	430	539	571	534	547	556	544	540
– poprawi się	22	26	27	31	37	35	32	28	24	24	26	24	22
– pozostanie bez zmian	66	58	58	58	46	53	51	58	62	58	56	60	63
– pogorszy się	6	9	6	3	9	5	7	7	6	8	11	9	8
Trudno powiedzieć	6	7	9	8	9	7	10	7	8	10	7	7	7

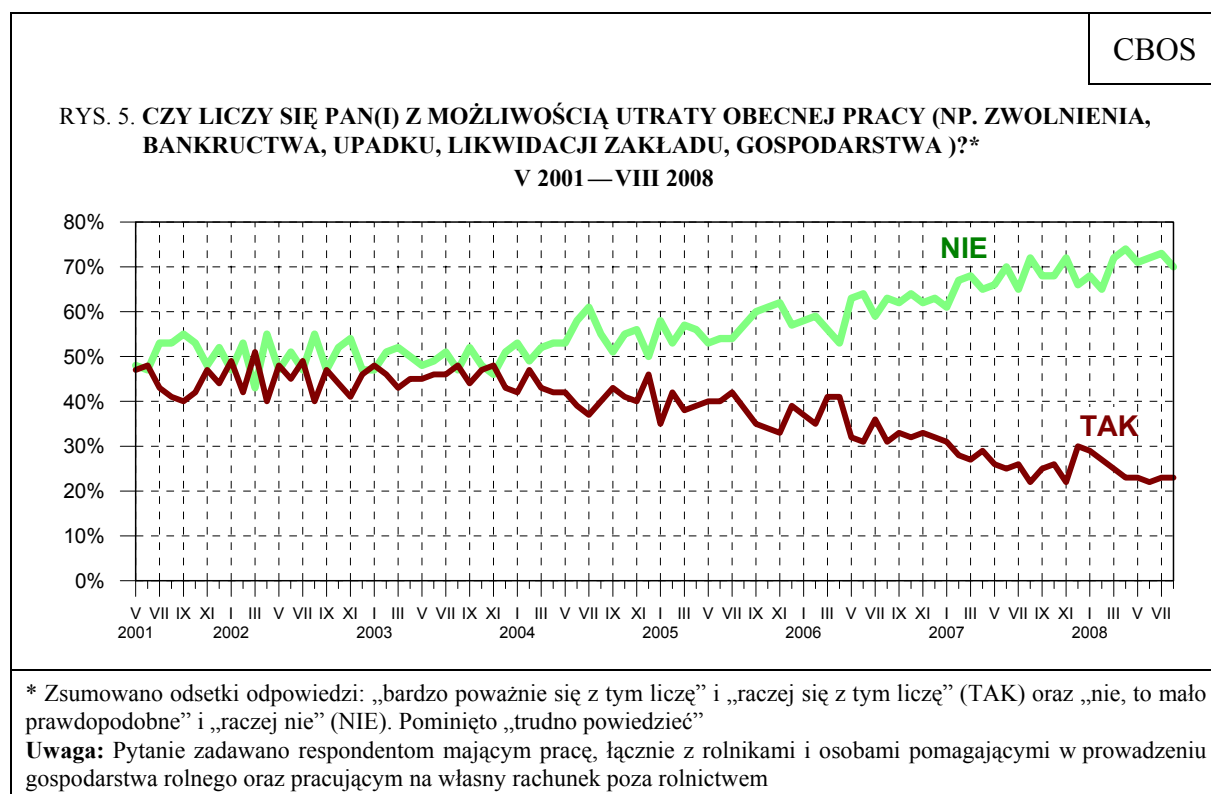
Odporiedzi respondentów aktywnych zawodowo. Pominięto „trudno powiedzieć”

Od dłuższego czasu na wysokim poziomie utrzymuje się **poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia** (zob. rys. 5). Zdecydowana większość mających pracę (70%) nie obawia się jej utraty. Niebezpieczeństwo takie, tak jak przed miesiącem, dostrzega niespełna co czwarty respondent aktywny zawodowo (23%). Są to przede wszystkim ci, którzy uzyskują najniższe dochody w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym, oraz raczej niezadowoleni z warunków materialnych swoich rodzin, głównie robotnicy; nieco częściej też kobiety niż mężczyźni (zob. tabele aneksowe).

Tabela 10

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (np. zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskaźniki respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2007						2008						
	w procentach												
Bardzo poważnie się z tym liczę	5	6	6	3	7	5	7	5	6	6	5	6	5
Raczej tak	17	19	20	19	23	24	20	20	17	17	17	17	18
Raczej nie	36	31	31	34	33	36	32	36	34	32	34	32	31
Nie, to mało prawdopodobne	36	37	37	38	33	32	33	36	40	39	38	41	39
Trudno powiedzieć	6	7	6	6	4	3	8	3	3	6	6	4	7

* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

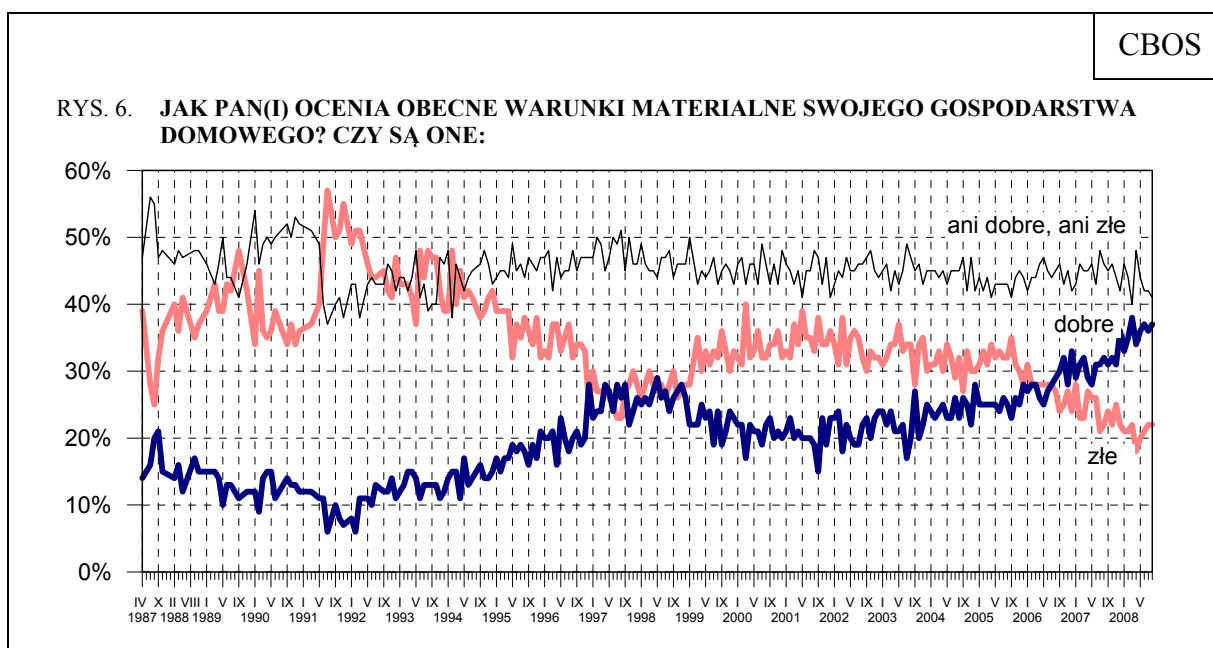
Po ubiegłomiesięcznym wzroście pozytywnych ocen **sytuacji panującej na lokalnych rynkach pracy** nastąpił powrót do notowań z czerwca. Obecnie co jedenasty respondent (9%) twierdzi, że w jego miejscu zamieszkania lub okolicy bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę, a nieco ponad połowa (51%, od lipca spadek o 6 punktów) ocenia, że istnieje możliwość znalezienia jakiegoś zatrudnienia, choć nie zawsze jest ono zgodne z oczekiwaniami. Ponad jedna czwarta (27%, wzrost o 6 punktów) utrzymuje, że na lokalnym rynku trudno jest o jakąkolwiek pracę, a sześciu na stu badanych (6%) twierdzi, że nie ma tam żadnego zatrudnienia. W sumie pozytywne opinie o lokalnych rynkach pracy (60%, spadek o 7 punktów) blisko dwukrotnie przeważają nad negatywnymi (33%, wzrost o 6 punktów).

Tabela 11

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2007						2008						
	w procentach												
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	5	6	8	7	6	7	8	8	9	8	10	10	9
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	52	48	50	51	50	50	50	53	52	52	50	57	51
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	27	32	29	30	28	29	26	24	27	27	27	21	27
– nie można znaleźć żadnej pracy	10	7	6	6	10	8	10	9	5	6	8	6	6
Trudno powiedzieć	6	7	7	6	6	6	6	6	7	7	5	6	7

OCENY POZIOMU ŻYCIA POLAKÓW I ICH RODZIN ORAZ PRZEWIDYWANIA W TYM ZAKRESIE

W porównaniu z lipcem nie zmieniły się **oceny warunków materialnych gospodarstw domowych**, od wielu miesięcy utrzymują się one na stosunkowo wysokim poziomie (zob. rys. 6). Największą grupę (41%) stanowią ci, którzy kondycję materialną swoich rodzin określają jako przeciętną. Nieco mniej ankietowanych (37%) ocenia ją jako dobrą, a w mniejszości (22%) pozostają niezadowoleni z warunków materialnych swoich gospodarstw.

Do marca 1992 roku pytanie brzmiało: „Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne?“, a środkową kategorią skali było „średnie, przeciętne”

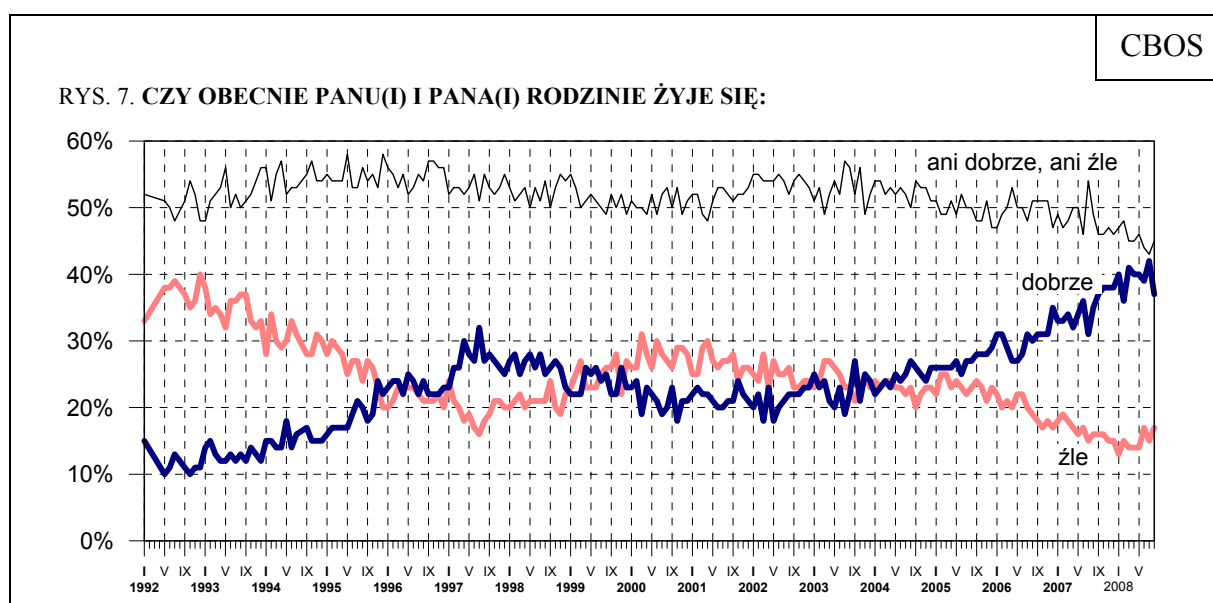
Tabela 12

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2007					2008							
	w procentach												
– dobre	32	31	32	31	36	33	35	38	34	36	37	36	37
– ani dobre, ani złe	46	45	46	44	42	46	44	40	48	44	42	42	41
– złe	22	24	22	25	22	21	21	22	18	20	21	22	22

Mimo że oceny kondycji materialnej gospodarstw domowych nie uległy zmianie, od lipca ubyło (o 5 punktów, do 37%) osób twierdzących, że obecnie im i ich rodzinom żyje się dobrze, a nieznacznie wzrosła (o 2 punkty, do 17%) liczba niezadowolonych. W dalszym ciągu najwięcej badanych (45%) określa sytuację swoich rodzin jako przeciętną. Jednak z dłuższej perspektywy czasowej widać, że poziom życia polskich rodzin nadal oceniany jest relatywnie wysoko (zob. rys. 7).

Tabela 13

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2007					2008							
	w procentach												
– dobrze	35	37	38	38	38	40	36	41	40	40	39	42	37
– ani dobrze, ani źle	49	46	46	47	46	47	48	45	45	46	44	43	45
– źle	16	16	16	15	15	13	15	14	14	14	17	15	17
Trudno powiedzieć	0	1	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	1

Pominięto „trudno powiedzieć”

Wyraźnie gorsze niż miesiąc temu są przewidywania ankietowanych na temat **sytuacji materialnej ich gospodarstw domowych**. Obecnie obawiający się pogorszenia tej sytuacji (20%, wzrost o 2 punkty) nieznacznie przeważają nad spodziewającymi się jej poprawy (17%, spadek o 4 punkty). Nadal jednak większość badanych (63%) uważa, że w najbliższym roku sytuacja materialna ich gospodarstw domowych nie ulegnie zmianie.

Tabela 14

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VII	VIII
	2007						2008						
	w procentach												
– poprawią się	17	18	21	21	23	28	27	27	24	20	20	21	17
– pozostaną bez zmian	69	69	65	64	61	58	57	54	61	63	59	61	63
– pogorszą się	13	12	13	13	15	13	15	19	14	17	21	18	20
Trudno powiedzieć	1	1	1	2	1	1	1	0	1	0	0	0	0

Niemal tak samo jak przed miesiącem kształtują się przewidywania dotyczące **poziomu życia badanych i ich rodzin** – ponad połowa (53%) nie spodziewa się zmian w tej dziedzinie, a optymistów (22%) jest nieco więcej niż pesymistów (17%).

Tabela 15

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2007						2008						
	w procentach												
– lepiej	19	23	24	28	28	26	25	26	26	24	24	21	22
– tak samo	59	58	57	53	52	52	52	56	52	53	52	54	53
– gorzej	11	9	9	10	11	13	15	10	14	15	15	17	17
Trudno powiedzieć	11	10	10	9	10	9	8	8	8	8	9	8	8

PODWYŻKI CEN A NASTROJE SPOŁECZNE

Jak łatwo się domyślić, nie bez wpływu na nastroje Polaków pozostaje powszechnie odczuwany wzrost cen. Opinie i przewidywania dotyczące sytuacji w kraju oraz poziomu życia rodzin istotnie zależą od oceny skutków podwyżek cen dla funkcjonowania gospodarstw domowych respondentów.

Przedstawiciele rodzin, na funkcjonowanie których podwyżki nie miały istotnego wpływu, w większości pozytywnie oceniają kierunek rozwoju sytuacji w Polsce. Zupełnie

inaczej na ogólną sytuację w kraju zapatrują się ci, którzy wzrost cen odczuli w dużym lub bardzo dużym stopniu. Osoby te na ogół uważają, że sytuacja w Polsce zmierza w złym kierunku.

Tabela 16

Jak Pan(i) ocenia, w jakim stopniu ostatnie podwyżki cen odbiły się na sytuacji Pana(i) gospodarstwa domowego?*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
W ogóle nie odczułem(a)m/nie odczuliśmy skutków tych podwyżek	55	34	11
Odczułem(a)m/odczuliśmy skutki tych podwyżek, ale w niewielkim stopniu	43	41	16
Odczułem(a)m/odczuliśmy skutki tych podwyżek w dość dużym stopniu	25	52	23
Odczułem(a)m/odczuliśmy skutki tych podwyżek w bardzo dużym stopniu	17	64	19

* Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć” oraz „nie dotyczy, nie zaobserwowałem(a)m podwyżek”

Odczuwane skutki wzrostu cen w jeszcze większym stopniu niż na ogólną ocenę sytuacji w kraju wpływają na deklarowany poziom życia respondentów i ich rodzin. Wśród tych, którzy twierdzą, że ostatnie podwyżki nie odbiły się na sytuacji ich gospodarstw domowych, większość (60%) pozytywnie ocenia poziom życia swoich rodzin, a tylko co dwudziesty (5%) – negatywnie. Natomiast wśród osób, które odczuły skutki podwyżek w bardzo dużym stopniu, blisko połowa (45%) ocenia, że im i ich rodzinom żyje się źle, a tylko jedna dziesiąta (10%) jest zadowolona z poziomu życia.

Tabela 17

Jak Pan(i) ocenia, w jakim stopniu ostatnie podwyżki cen odbiły się na sytuacji Pana(i) gospodarstwa domowego?*	Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się**:		
	dobrze	ani dobrze, ani źle	źle
	w procentach		
W ogóle nie odczułem(a)m/nie odczuliśmy skutków tych podwyżek	60	35	5
Odczułem(a)m/odczuliśmy skutki tych podwyżek, ale w niewielkim stopniu	55	39	6
Odczułem(a)m/odczuliśmy skutki tych podwyżek w dość dużym stopniu	25	55	20
Odczułem(a)m/odczuliśmy skutki tych podwyżek w bardzo dużym stopniu	10	45	45

* Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć” oraz „nie dotyczy, nie zaobserwowałem(a)m podwyżek”

** Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Jak się okazuje, odczuwane skutki podwyżek cen w znacznym stopniu wpływają też na przewidywania dotyczące zarówno publicznej, jak i prywatnej sfery życia. Na poprawę sytuacji w kraju oraz wzrost poziomu życia rodziny w ciągu najbliższego roku liczą

przede wszystkim ci, którzy deklarują, że ostatnie podwyżki cen nie odbiły się na sytuacji ich gospodarstw domowych. Pozostali sądzą, że sytuacja w Polsce, a także poziom ich życia się nie zmieni, a jeśli już, to raczej spodziewają się pogorszenia.

Tabela 18

Jak Pan(i) ocenia, w jakim stopniu ostatnie podwyżki cen odbiły się na sytuacji Pana(i) gospodarstwa domowego?*	Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?			
	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
W ogóle nie odczułem/nie odczuliśmy skutków tych podwyżek	47	24	19	10
Odczułem/odczuliśmy skutki tych podwyżek, ale w niewielkim stopniu	26	48	16	10
Odczułem/odczuliśmy skutki tych podwyżek w dość dużym stopniu	13	53	23	11
Odczułem/odczuliśmy skutki tych podwyżek w bardzo dużym stopniu	12	39	36	13

* Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć” oraz „nie dotyczy, nie zaobserwowałem(a)m podwyżek”

Tabela 19

Jak Pan(i) ocenia, w jakim stopniu ostatnie podwyżki cen odbiły się na sytuacji Pana(i) gospodarstwa domowego?*	Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:			
	Lepiej	Tak samo jak obecnie	Gorzej	Trudno powiedzieć
	w procentach			
W ogóle nie odczułem/nie odczuliśmy skutków tych podwyżek	52	45	2	1
Odczułem/odczuliśmy skutki tych podwyżek, ale w niewielkim stopniu	28	56	10	6
Odczułem/odczuliśmy skutki tych podwyżek w dość dużym stopniu	16	56	20	8
Odczułem/odczuliśmy skutki tych podwyżek w bardzo dużym stopniu	12	41	38	9

* Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć” oraz „nie dotyczy, nie zaobserwowałem(a)m podwyżek”

Mimo wakacji nastroje Polaków raczej nie są zbyt optymistyczne, zwłaszcza jeśli się na nie patrzy przez pryzmat ostatnich kilku miesięcy. Zarówno w ocenach, jak i przewidywaniach dotyczących ogólnej sytuacji w kraju, sytuacji politycznej oraz poziomu życia rodzin coraz wyraźniej uwidacznia się trend spadkowy, a nawet powrót do notowań sprzed wyborów.

Trudno jednoznacznie określić, w jakim stopniu na spadek nastrojów społecznych w ostatnim czasie wpłynęły na przykład powszechnie odczuwane podwyżki cen, a w jakim – chociażby kolejne nieporozumienia na linii rząd–prezydent. Nie ulega jednak wątpliwości, że najbardziej krytycznie postrzegana jest sytuacja polityczna, a jej oceny, jak również oceny ogólnej sytuacji w kraju oraz poziomu życia rodzin, a także przewidywania w tych dziedzinach istotnie zależą od odczuwanych skutków wzrostu cen. Im dotkliwsze są one dla gospodarstw domowych, tym mniejszy optymizm.

Opracował

Rafał BOGUSZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?

(%)

	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	48	19	1074
Płeć				
Mężczyźni	37	46	18	509
Kobiety	29	51	20	565
Wiek				
18-24 lata	41	46	13	155
25-34	36	44	21	197
35-44	34	50	16	168
45-54	32	54	13	170
55-64	30	44	26	186
65 lat i więcej	26	53	21	198
Miejsce zamieszkania				
Wieś	29	52	19	402
Miasto do 20 tys.	26	49	24	148
20-100 tys.	38	45	17	210
101-500 tys.	40	46	14	167
501 tys. i więcej mieszk.	33	46	21	147
Wykształcenie				
Podstawowe	24	53	23	289
Zasadnicze zawodowe	28	53	19	275
Średnie	37	48	15	360
Wyższe	49	31	20	150
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	57	25	18	83
Prac. umysł. niż. szczebla	41	44	15	80
Pracownicy fiz. - umysł.	28	56	15	102
Robotnicy wykwalifikowani	32	54	14	119
Robotnicy niewykwalifik.	34	58	9	50
Rolnicy	31	42	27	57
Pracujący na własny rach.	46	38	16	45
Bierni zawodowo				
Renciści	25	46	29	98
Emeryci	28	52	21	247
Uczniowie i studenci	45	42	13	70
Bezrobotni	19	62	19	73
Gospodynie domowe i inni	24	51	25	49
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	39	46	14	134
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	37	50	14	90
sekt. pryw. poza rolnict.	40	44	16	258
prywatnym gosp. rolnym	35	45	20	71
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	20	60	19	47
301-500	29	59	12	108
501-900	30	51	19	200
901-1200	37	46	17	147
Powyżej 1200 zł	44	43	13	153
Ocena własnych war. mater.				
Złe	15	64	21	231
Średnie	32	48	20	444
Dobre	44	40	16	400
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	18	60	22	80
Raz w tygodniu	33	47	20	484
1-2 razy w miesiącu	29	49	23	179
Kilka razy w roku	35	53	12	194
W ogóle nie uczestniczy	43	39	18	136
Poglądy polityczne				
Lewica	37	43	20	143
Centrum	38	47	15	285
Prawica	40	47	14	334
Trudno powiedzieć	18	54	27	312

Tabela 2. Jak Pan(i) sędzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?

(%)

	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	20	47	22	11	1075
Płeć					
Mężczyźni	21	46	23	9	510
Kobiety	19	48	20	13	565
Wiek					
18-24 lata	28	47	13	12	156
25-34	21	51	17	12	197
35-44	21	49	21	8	168
45-54	16	52	26	6	170
55-64	21	42	27	11	186
65 lat i więcej	14	43	26	17	198
Miejsce zamieszkania					
Wieś	15	47	22	16	402
Miasto do 20 tys.	19	47	22	12	148
20-100 tys.	25	51	18	7	210
101-500 tys.	23	48	21	8	167
501 tys. i więcej mieszk.	25	42	26	7	147
Wykształcenie					
Podstawowe	15	42	24	19	289
Zasadnicze zawodowe	16	53	23	8	275
Średnie	24	48	20	9	361
Wyższe	28	46	20	6	150
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	34	44	18	4	83
Prac.umysł.niż.szczebła	17	51	18	14	80
Pracownicy fiz.- umysł.	22	49	21	8	103
Robotnicy wykwalifikowani	19	57	15	8	119
Robotnicy niewykwalifik.	18	62	17	3	50
Rolnicy	12	47	31	11	57
Pracujący na własny rach.	41	28	19	13	45
Bierni zawodowo					
Renciści	11	40	29	20	98
Emeryci	18	44	26	13	247
Uczniowie i studenci	23	49	15	13	70
Bezrobotni	20	47	22	11	73
Gospodynie domowe i inni	23	48	22	7	49
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	21	53	19	7	134
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	20	59	14	6	91
sekt. pryw. poza rolnict.	27	44	19	9	258
prywatnym gosp. rolnym	10	52	28	10	71
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	23	46	29	2	47
301-500	17	53	23	7	108
501-900	18	52	20	11	200
901-1200	26	47	19	8	147
Powyżej 1200 zł	23	46	24	8	153
Ocena własnych war. mater.					
Złe	12	46	32	11	231
Średnie	18	48	21	13	444
Dobre	27	46	17	9	400
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	15	42	27	15	80
Raz w tygodniu	18	47	20	14	485
1-2 razy w miesiącu	18	49	24	9	179
Kilka razy w roku	22	52	20	5	194
W ogóle nie uczestniczy	30	39	22	9	136
Poglądy polityczne					
Lewica	22	51	20	7	144
Centrum	21	54	18	7	285
Prawica	24	48	20	7	334
Trudno powiedzieć	13	38	27	21	312

Tabela 3. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację polityczną** w Polsce?
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	10	37	46	7	1074
Płeć					
Mężczyźni	12	34	49	5	510
Kobiety	8	41	43	9	564
Wiek					
18-24 lata	8	47	41	4	156
25-34	13	33	47	7	197
35-44	9	43	42	6	168
45-54	9	31	55	5	170
55-64	11	43	39	7	186
65 lat i więcej	7	29	50	14	198
Miejsce zamieszkania					
Wieś	6	37	48	8	402
Miasto do 20 tys.	8	38	47	8	147
20-100 tys.	14	45	34	6	210
101-500 tys.	9	41	47	3	167
501 tys. i więcej mieszk.	14	24	52	11	147
Wykształcenie					
Podstawowe	7	35	46	13	289
Zasadnicze zawodowe	10	34	50	6	275
Średnie	9	43	43	5	360
Wyższe	16	38	43	3	150
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	27	39	31	3	83
Prac. umysł. niż. szczebla	11	41	46	2	80
Pracownicy fiz.- umysł.	7	41	46	7	103
Robotnicy wykwalifikowani	10	39	47	4	119
Robotnicy niewykwalifik.	18	30	47	5	50
Rolnicy	3	48	46	2	57
Pracujący na własny rach.	12	39	45	4	45
Bierni zawodowo					
Renciści	7	35	46	13	98
Emeryci	8	33	46	13	247
Uczniowie i studenci	3	47	45	4	70
Bezrobotni	9	29	54	8	73
Gospodynie domowe i inni	5	38	48	8	49
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	15	41	42	1	134
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	12	40	44	3	91
sekt. pryw. poza rolnict.	12	36	46	5	258
prywatnym gosp. rolnym	3	48	46	3	71
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	4	35	56	5	47
301-500	7	30	57	5	108
501-900	8	36	47	8	200
901-1200	13	39	43	5	146
Powyżej 1200 zł	13	36	44	7	153
Ocena własnych war. mater.					
Złe	5	28	56	11	230
Średnie	8	39	46	7	444
Dobre	14	41	40	6	400
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	9	33	53	6	80
Raz w tygodniu	9	41	43	6	485
1-2 razy w miesiącu	10	36	47	7	179
Kilka razy w roku	8	35	50	6	194
W ogóle nie uczestniczy	13	33	42	13	136
Poglądy polityczne					
Lewica	12	45	40	3	144
Centrum	7	40	48	5	284
Prawica	14	37	45	4	334
Trudno powiedzieć	6	33	47	15	312

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja polityczna** w Polsce:

(%)

	poprawi się	nie zmieni się	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	11	63	16	10	1074
Płeć					
Mężczyźni	12	64	18	7	510
Kobiety	11	63	14	11	564
Wiek					
18-24 lata	15	69	12	4	156
25-34	8	70	13	9	197
35-44	9	72	11	8	168
45-54	11	59	22	8	170
55-64	13	61	19	7	186
65 lat i więcej	14	50	18	18	198
Miejsce zamieszkania					
Wieś	9	65	15	11	402
Miasto do 20 tys.	11	68	11	10	148
20-100 tys.	16	59	16	9	210
101-500 tys.	12	65	17	7	167
501 tys. i więcej mieszk.	12	58	23	7	147
Wykształcenie					
Podstawowe	14	52	19	15	289
Zasadnicze zawodowe	11	63	18	8	275
Średnie	9	69	15	7	361
Wyższe	13	70	10	6	149
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	14	75	6	5	83
Prac.umysł.niż.szczecbla	10	66	18	6	80
Pracownicy fiz.- umysł.	9	69	15	7	103
Robotnicy wykwalifikowani	12	67	13	8	119
Robotnicy niewykwalifik.	18	62	17	4	50
Rolnicy	5	74	16	5	57
Pracujący na własny rach.	16	64	13	8	45
Bierni zawodowo					
Renciści	12	56	17	15	98
Emeryci	12	54	18	15	247
Uczniowie i studenci	15	68	16	1	70
Bezrobotni	6	60	24	10	73
Gospodynie domowe i inni	8	64	17	10	49
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	12	75	10	3	134
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	8	67	22	3	91
sekt. pryw. poza rolnict.	14	65	13	8	258
prywatnym gosp. rolnym	9	70	15	6	71
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	5	79	15	2	47
301-500	9	67	17	7	108
501-900	10	64	14	11	200
901-1200	14	57	17	12	147
Powyżej 1200 zł	12	62	16	10	152
Ocena własnych war. mater.					
Złe	7	59	22	12	231
Średnie	11	64	16	9	444
Dobre	14	65	13	8	400
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	16	57	19	8	80
Raz w tygodniu	12	62	16	10	485
1-2 razy w miesiącu	9	72	12	7	179
Kilka razy w roku	9	64	19	8	194
W ogóle nie uczestniczy	13	57	16	13	136
Poglądy polityczne					
Lewica	13	71	11	5	144
Centrum	10	67	17	6	285
Prawica	16	62	17	6	333
Trudno powiedzieć	7	57	17	19	312

Tabela 5. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację gospodarczą** w Polsce?
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	28	36	30	6	1075
Płeć					
Mężczyźni	31	37	27	5	510
Kobiety	25	36	32	7	565
Wiek					
18-24 lata	35	39	20	5	156
25-34	30	36	27	6	197
35-44	24	43	29	4	168
45-54	29	30	38	3	170
55-64	28	42	26	4	186
65 lat i więcej	24	28	36	11	198
Miejsce zamieszkania					
Wieś	21	38	35	7	402
Miasto do 20 tys.	25	40	30	5	148
20-100 tys.	38	36	21	5	210
101-500 tys.	28	40	29	4	167
501 tys. i więcej mieszk.	37	25	29	9	147
Wykształcenie					
Podstawowe	20	31	38	11	289
Zasadnicze zawodowe	23	37	34	6	275
Średnie	30	42	26	2	361
Wyższe	49	30	18	4	150
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	52	28	18	3	83
Prac.umysł.niż.szczegła	38	37	22	2	80
Pracownicy fiz.- umysł.	23	44	28	5	103
Robotnicy wykwalifikowani	30	41	25	4	119
Robotnicy niewykwalifik.	25	37	32	5	50
Rolnicy	17	40	41	2	57
Pracujący na własny rach.	45	35	20	0	45
Bierni zawodowo					
Renciści	20	31	40	10	98
Emeryci	25	32	35	8	247
Uczniowie i studenci	31	36	24	8	70
Bezrobotni	18	41	34	7	73
Gospodynie domowe i inni	23	41	28	8	49
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	31	40	26	3	134
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	29	40	28	4	91
sekt. pryw. poza rolnict.	40	35	21	4	258
prywatnym gosp. rolnym	14	43	40	3	71
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	10	49	40	0	47
301-500	22	36	38	4	108
501-900	25	33	36	7	200
901-1200	35	36	26	3	147
Powyżej 1200 zł	38	35	22	5	153
Ocena własnych war. mater.					
Złe	14	31	47	7	231
Średnie	23	41	29	6	444
Dobre	42	33	20	4	400
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	28	29	39	4	80
Raz w tygodniu	27	40	29	4	485
1-2 razy w miesiącu	27	38	27	8	179
Kilka razy w roku	28	34	33	6	194
W ogóle nie uczestniczy	35	28	27	10	136
Poglądy polityczne					
Lewica	30	39	29	3	144
Centrum	30	40	28	3	285
Prawica	40	33	25	3	334
Trudno powiedzieć	13	36	37	13	312

Tabela 6. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja gospodarcza** w Polsce:

(%)

	poprawi się	nie zmieni się	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	24	53	14	9	1074
Płeć					
Mężczyźni	27	53	15	6	510
Kobiety	22	52	14	12	564
Wiek					
18-24 lata	31	58	8	3	156
25-34	24	52	15	10	197
35-44	21	59	14	5	168
45-54	24	46	21	9	170
55-64	24	56	13	6	186
65 lat i więcej	21	46	15	17	198
Miejsce zamieszkania					
Wieś	17	57	14	12	402
Miasto do 20 tys.	22	59	11	8	148
20-100 tys.	31	50	11	8	210
101-500 tys.	31	50	14	5	167
501 tys.i więcej mieszk.	28	42	24	6	147
Wykształcenie					
Podstawowe	16	53	15	16	289
Zasadnicze zawodowe	20	55	17	7	275
Średnie	30	52	12	6	361
Wyższe	32	51	13	4	149
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	35	46	16	2	83
Prac.umysł.niż.szczebła	25	53	15	6	80
Pracownicy fiz.- umysł.	24	55	14	7	103
Robotnicy wykwalifikowani	22	61	13	4	119
Robotnicy niewykwalifik.	17	67	11	4	50
Rolnicy	13	60	25	2	57
Pracujący na własny rach.	52	29	8	11	45
Bierni zawodowo					
Renciści	19	53	13	16	98
Emeryci	23	48	14	15	247
Uczniowie i studenci	32	54	11	2	70
Bezrobotni	14	58	17	11	73
Gospodynie domowe i inni	20	53	16	10	49
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	23	60	15	2	134
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	20	60	18	2	91
sekt. pryw. poza rolnict.	33	48	12	7	258
prywatnym gosp. rolnym	18	56	23	3	71
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	23	50	16	10	47
301-500	20	57	16	6	108
501-900	19	56	13	12	200
901-1200	27	52	14	8	147
Powyżej 1200 zł	36	41	16	7	152
Ocena własnych war. mater.					
Złe	13	56	18	14	231
Średnie	21	56	14	9	444
Dobre	34	48	13	5	400
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	21	45	24	10	80
Raz w tygodniu	22	56	13	9	485
1-2 razy w miesiącu	21	60	12	7	179
Kilka razy w roku	24	54	14	8	194
W ogóle nie uczestniczy	35	35	18	11	136
Poglądy polityczne					
Lewica	28	55	13	4	144
Centrum	23	57	15	5	285
Prawica	35	46	13	6	333
Trudno powiedzieć	12	55	16	17	312

Tabela 7. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?**
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	56	28	14	2	536
Płeć					
Mężczyźni	59	27	12	2	298
Kobiety	53	29	16	2	238
Wiek					
18-24 lata	74	18	3	5	70
25-34	56	30	11	2	154
35-44	53	33	13	1	131
45-54	51	24	23	1	121
55-64	54	31	13	3	51
65 lat i więcej	42	21	28	9	8
Miejsce zamieszkania					
Wieś	50	32	17	1	184
Miasto do 20 tys.	50	26	20	3	75
20-100 tys.	58	30	9	3	110
101-500 tys.	54	30	13	4	86
501 tys.i więcej mieszk.	74	14	10	2	81
Wykształcenie					
Podstawowe	34	42	20	4	52
Zasadnicze zawodowe	41	37	19	2	162
Średnie	65	21	12	2	206
Wyższe	70	19	9	2	115
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	77	14	6	2	82
Prac.umysł.niż.szczebła	68	15	15	2	78
Pracownicy fiz.- umysł.	54	28	13	6	99
Robotnicy wykwalifikowani	57	30	12	1	119
Robotnicy niewykwalifik.	45	36	18	2	46
Rolnicy	16	51	31	2	53
Pracujący na własny rach.	65	30	4	0	45
Bierni zawodowo					
Renciści	0	100	0	0	1
Emeryci	27	35	38	0	7
Uczniowie i studenci	0	0	0	100	1
Bezrobotni	100	0	0	0	2
Gospodynie domowe i inni	0	0	100	0	1
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	56	27	14	3	131
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	63	22	13	2	89
sekt. pryw. poza rolnict.	64	24	9	2	246
prywatnym gosp. rolnym	14	51	32	4	62
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	14	66	21	0	15
301-500	35	48	17	0	46
501-900	54	30	14	2	83
901-1200	65	15	18	2	67
Powyżej 1200 zł	70	18	7	5	103
Ocena własnych war. mater.					
Złe	28	37	34	1	72
Średnie	47	38	14	2	200
Dobre	71	18	8	3	263
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	48	26	27	0	23
Raz w tygodniu	51	34	13	3	222
1-2 razy w miesiącu	58	26	12	5	102
Kilka razy w roku	59	22	18	1	119
W ogóle nie uczestniczy	68	21	8	2	70
Poglądy polityczne					
Lewica	56	33	10	1	81
Centrum	56	27	16	1	157
Prawica	64	23	9	4	170
Trudno powiedzieć	46	31	21	2	128

Tabela 8. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy**:

(%)

	poprawi się	nie zmieni się	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	22	63	8	7	540
Płeć					
Mężczyźni	23	61	9	6	295
Kobiety	19	65	7	9	244
Wiek					
18-24 lata	25	64	2	8	71
25-34	20	65	5	9	156
35-44	19	66	9	5	132
45-54	24	56	12	7	121
55-64	24	58	11	8	50
65 lat i więcej	0	78	22	0	9
Miejsce zamieszkania					
Wieś	16	65	11	9	187
Miasto do 20 tys.	19	71	4	6	76
20-100 tys.	26	59	6	8	110
101-500 tys.	25	59	10	6	84
501 tys.i więcej mieszk.	28	61	7	4	83
Wykształcenie					
Podstawowe	4	68	18	10	54
Zasadnicze zawodowe	22	62	8	8	162
Średnie	25	61	6	8	209
Wyższe	23	66	7	4	115
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	26	66	6	2	82
Prac.umysł.niż.szczebła	24	60	6	10	78
Pracownicy fiz.- umysł.	14	72	4	9	99
Robotnicy wykwalifikowani	21	63	8	7	119
Robotnicy niewykwalifik.	24	63	6	6	46
Rolnicy	11	60	21	8	53
Pracujący na własny rach.	40	50	9	0	45
Bierni zawodowo					
Renciści	0	100	0	0	1
Emeryci	13	58	17	12	7
Uczniowie i studenci	0	0	0	100	1
Bezrobotni	34	27	0	40	6
Gospodynie domowe i inni	0	58	42	0	2
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	15	67	9	9	131
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	27	57	9	7	89
sekt. pryw. poza rolnict.	26	65	5	5	246
prywatnym gosp. rolnym	11	57	20	12	62
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	6	78	6	10	15
301-500	29	58	7	6	47
501-900	20	62	9	8	84
901-1200	28	55	8	9	67
Powyżej 1200 zł	24	64	7	5	102
Ocena własnych war. mater.					
Złe	17	57	14	13	75
Średnie	18	65	9	8	202
Dobre	26	63	6	5	263
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	9	72	13	5	24
Raz w tygodniu	17	65	9	9	222
1-2 razy w miesiącu	26	60	6	7	102
Kilka razy w roku	26	60	7	6	120
W ogóle nie uczestniczy	25	62	9	4	71
Poglądy polityczne					
Lewica	21	67	6	6	83
Centrum	23	64	9	4	155
Prawica	23	61	7	9	169
Trudno powiedzieć	17	62	10	11	133

Tabela 9. Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	23	70	7	531
Płeć				
Mężczyźni	20	72	8	298
Kobiety	27	68	5	234
Wiek				
18-24 lata	21	70	10	70
25-34	23	69	7	153
35-44	22	73	5	130
45-54	27	68	6	122
55-64	21	69	10	50
65 lat i więcej	13	79	7	7
Miejsce zamieszkania				
Wieś	20	75	5	184
Miasto do 20 tys.	22	68	10	73
20-100 tys.	25	67	8	110
101-500 tys.	29	63	8	83
501 tys.i więcej mieszk.	23	74	3	81
Wykształcenie				
Podstawowe	21	67	12	52
Zasadnicze zawodowe	26	67	7	161
Średnie	24	70	6	202
Wyższe	19	76	5	116
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	14	84	3	81
Prac.umysł.niż.szczebła	25	72	4	78
Pracownicy fiz.- umysł.	27	61	12	99
Robotnicy wykwalifikowani	34	60	7	117
Robotnicy niewykwalifik.	31	65	4	46
Rolnicy	7	87	5	54
Pracujący na własny rach.	12	83	5	45
Bierni zawodowo				
Renciści	0	0	100	1
Emeryci	0	67	33	4
Uczniowie i studenci	0	0	100	1
Bezrobotni	100	0	0	2
Gospodynie domowe i inni	0	0	100	1
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	19	76	6	131
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	36	59	5	88
sekt. pryw. poza rolnict.	23	70	7	245
prywatnym gosp. rolnym	11	79	10	63
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	52	48	0	15
301-500	31	67	2	46
501-900	28	70	2	82
901-1200	31	60	10	66
Powyżej 1200 zł	17	77	6	102
Ocena własnych war. mater.				
Złe	34	61	5	72
Średnie	26	67	7	199
Dobre	18	75	7	261
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	14	65	21	23
Raz w tygodniu	22	73	6	220
1-2 razy w miesiącu	23	69	8	101
Kilka razy w roku	26	68	6	119
W ogóle nie uczestniczy	26	69	5	68
Poglądy polityczne				
Lewica	22	73	5	81
Centrum	31	64	5	156
Prawica	20	74	7	168
Trudno powiedzieć	19	70	11	126

Tabela 10. Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie: 1 - bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę; 2 - można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią; 3 - trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę; 4 - nie można znaleźć żadnej pracy

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	9	51	27	6	7	1076
Płeć						
Mężczyźni	11	55	24	5	6	510
Kobiety	7	48	29	7	9	566
Wiek						
18-24 lata	12	58	21	4	4	156
25-34	12	56	25	4	2	198
35-44	9	61	24	4	3	168
45-54	10	54	27	6	3	170
55-64	6	45	35	8	6	186
65 lat i więcej	6	36	25	8	25	198
Miejsce zamieszkania						
Wieś	5	43	34	11	7	402
Miasto do 20 tys.	3	42	44	4	8	148
20-100 tys.	9	58	21	5	7	210
101-500 tys.	15	57	17	2	9	169
501 tys.i więcej mieszk.	19	65	7	0	9	147
Wykształcenie						
Podstawowe	5	41	29	10	15	289
Zasadnicze zawodowe	9	50	31	5	5	275
Średnie	9	58	24	4	5	362
Wyższe	15	58	18	5	4	150
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	16	65	10	4	4	83
Prac.umysł.niż.szczebła	10	66	24	0	0	80
Pracownicy fiz.- umysł.	10	58	26	2	3	103
Robotnicy wykwalifikowani	4	67	23	3	3	120
Robotnicy niewykwalifik.	17	59	17	3	3	50
Rolnicy	12	42	29	14	3	57
Pracujący na własny rach.	16	70	8	4	2	45
Bierni zawodowo						
Renciści	5	39	35	12	9	98
Emeryci	6	36	31	6	20	247
Uczniowie i studenci	13	52	23	8	3	70
Bezrobotni	4	40	47	5	4	73
Gospodynie domowe i inni	8	51	23	13	6	49
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	8	66	23	3	1	134
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	11	66	18	2	2	91
sekt. pryw. poza rolnict.	13	63	18	2	4	259
prywatnym gosp. rolnym	16	39	33	11	1	71
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	2	46	41	3	8	47
301-500	9	50	35	5	0	108
501-900	7	53	24	5	12	200
901-1200	5	50	32	3	11	147
Powyżej 1200 zł	19	57	17	2	5	153
Ocena własnych war. mater.						
Złe	3	42	37	7	11	231
Średnie	8	49	27	8	7	444
Dobre	14	58	20	2	6	401
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	7	41	32	6	14	80
Raz w tygodniu	7	47	31	8	8	487
1-2 razy w miesiącu	8	56	22	8	7	179
Kilka razy w roku	9	59	25	1	5	194
W ogóle nie uczestniczy	19	53	16	4	8	136
Poglądy polityczne						
Lewica	9	55	26	2	7	144
Centrum	9	55	28	2	6	285
Prawica	11	54	25	4	6	334
Trudno powiedzieć	7	42	27	12	11	314

Tabela 11. Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:

(%)

	dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	37	45	17	1	1074
Płeć					
Mężczyźni	42	43	15	1	508
Kobiety	33	47	19	0	566
Wiek					
18-24 lata	65	30	4	0	156
25-34	44	43	10	3	198
35-44	39	45	16	0	168
45-54	36	50	14	0	170
55-64	23	51	27	0	184
65 lat i więcej	21	50	28	0	198
Miejsce zamieszkania					
Wieś	28	52	20	0	401
Miasto do 20 tys.	37	47	15	1	148
20-100 tys.	37	46	16	1	210
101-500 tys.	48	40	11	0	169
501 tys. i więcej mieszk.	50	31	19	0	147
Wykształcenie					
Podstawowe	22	49	28	1	288
Zasadnicze zawodowe	28	52	20	0	274
Średnie	44	45	11	0	362
Wyższe	66	27	6	1	150
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	75	22	2	1	83
Prac.umysł.niż.szczebła	53	43	5	0	80
Pracownicy fiz.- umysł.	42	49	9	0	103
Robotnicy wykwalifikowani	38	52	10	0	120
Robotnicy niewykwalifik.	34	41	26	0	50
Rolnicy	21	67	12	0	57
Pracujący na własny rach.	69	27	4	0	45
Bierni zawodowo					
Renciści	17	51	31	0	96
Emeryci	22	50	28	0	247
Uczniowie i studenci	72	27	2	0	70
Bezrobotni	16	48	30	6	73
Gospodynie domowe i inni	25	50	23	2	49
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	48	43	10	0	134
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	40	54	6	0	91
sekt. pryw. poza rolnict.	56	36	8	0	259
prywatnym gosp. rolnym	24	57	19	0	71
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	14	48	38	0	47
301-500	20	51	28	0	108
501-900	24	53	22	1	200
901-1200	36	52	12	0	147
Powyżej 1200 zł	59	32	8	0	153
Ocena własnych war. mater.					
Źłe	7	37	55	1	231
Średnie	18	71	11	0	443
Dobre	76	22	2	0	400
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	31	51	18	0	80
Raz w tygodniu	34	49	17	0	486
1-2 razy w miesiącu	32	50	18	0	178
Kilka razy w roku	44	40	15	1	194
W ogóle nie uczestniczy	50	31	16	3	136
Poglądy polityczne					
Lewica	44	49	7	0	144
Centrum	44	42	14	0	285
Prawica	41	44	15	0	333
Trudno powiedzieć	24	49	26	2	313

Tabela 12. Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:

(%)

	lepiej	tak samo jak obecnie	gorzej	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	22	53	17	8	1076
Płeć					
Mężczyźni	24	52	18	7	510
Kobiety	20	55	17	8	566
Wiek					
18-24 lata	37	52	6	5	156
25-34	36	45	9	10	198
35-44	22	60	12	6	168
45-54	15	58	19	8	170
55-64	12	54	28	6	186
65 lat i więcej	8	53	29	9	198
Miejsce zamieszkania					
Wieś	17	57	16	11	402
Miasto do 20 tys.	16	56	19	9	148
20-100 tys.	23	56	16	5	210
101-500 tys.	26	48	19	8	169
501 tys. i więcej mieszk.	34	43	21	1	147
Wykształcenie					
Podstawowe	12	53	24	11	289
Zasadnicze zawodowe	18	59	16	8	275
Średnie	28	51	16	5	362
Wyższe	32	51	13	5	150
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	38	52	7	3	83
Prac.umysł.niż.szczebła	27	59	9	4	80
Pracownicy fiz.- umysł.	22	62	10	6	103
Robotnicy wykwalifikowani	23	58	11	8	120
Robotnicy niewykwalifik.	21	55	19	4	50
Rolnicy	15	62	13	10	57
Pracujący na własny rach.	51	34	15	0	45
Bierni zawodowo					
Renciści	12	55	25	8	98
Emeryci	9	53	29	9	247
Uczniowie i studenci	37	47	12	5	70
Bezrobotni	23	39	27	11	73
Gospodynie domowe i inni	22	50	8	20	49
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	18	63	11	8	134
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	29	58	10	3	91
sekt. pryw. poza rolnict.	34	52	11	4	259
prywatnym gosp. rolnym	20	54	14	12	71
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	23	54	17	6	47
301-500	23	54	18	6	108
501-900	13	56	21	10	200
901-1200	15	60	18	7	147
Powyżej 1200 zł	31	49	19	2	153
Ocena własnych war. mater.					
Złe	11	46	34	9	231
Średnie	16	58	18	8	444
Dobre	34	53	8	5	401
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	18	44	26	11	80
Raz w tygodniu	18	57	16	9	487
1-2 razy w miesiącu	20	57	19	4	179
Kilka razy w roku	25	55	15	5	194
W ogóle nie uczestniczy	36	39	19	6	136
Poglądy polityczne					
Lewica	25	53	18	4	144
Centrum	25	56	14	5	285
Prawica	24	57	14	5	334
Trudno powiedzieć	15	48	24	13	314